

30.11.95
8-9 V

ԼՐԱԳԻՒ ՍԶԳԱՅԻՆ ԳՈՂԱՔԱԿԱՆ ԵՐ ԱՅԼՆ

ԲԱՆՆՈՐԳԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգելուած է, անպիտան է (95 օգոստ. — 96 մայիս) բաժնորդագրին է 90 ֆր. տրուելի: Կարելի է նաեւ բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2 1/2 ֆր. հաշուելով: 1896 մայիս ամսին անդին չանցնելու պայմանով:
Նամակ և ծրար պէտք է զրկել հետեւեալ հասցէով: M. POR-
TO LIAN, rédacteur du journal Arménia, MARSEILLE (France)

ԺԱՍՏԱՐԻ ԹԻՒՆ 34

1895 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 27
1895 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 15 (Հ. Տ.)

ՁՈՐԵՔԵԱՐԹԻ

Վերատարակուելիք և Երբ. օրեր

ՊԱՏԵՄԱՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կա-
մասմար միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները:
Պարտաւոր չէ վերագրածուել չհրատարակուած ձեռագիրները:
Դանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով:
Դանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանդիւ կարծէ. 1 գլխագիրը 2
սանդիւ:

Les annonces en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la
Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ԲՈՎԱՆԳԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՎԵՏ. Կարողիկոսի նրամանք. — Ա-
մեն. Իգմորիկոսի դիմումները. — Նա-
մակ Թիւրքիայէն (Կ.պոլիս). — Հանրա-
գիր նրգեկանէն. — Հանրագիր Խարբեր-
դէն. — Խառնակութիւններ Թիւրքիայի
մէջ. — Լուր Սարգսիւի խօսած ճառը
Պրայքի մէջ. — Մեծ պետութիւններ-
ը. — Թիւրք կառավարութիւնը. —
Վրիպակ. — Արտասանման լարեր:

ՎԵՏ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՀՐԱՄԱՆԸ

Թիւրքիոյ լրագրներին մէջ կը
կարդանք որ Ամենայն Հայոց ՎԵՏ.
Կաթողիկոսը նոյեմբեր 3/15ին հեռա-
գրով հետեւեալ հրամանն է զրկեր
Թիւրքիոյ թեմին առաջնորդ Գեր-
դէօրգ արքեպիսկոպոսին:

« Հրամայում ենք ձեզ պատուի-
րել որ կրեալի օր, ամսոյս 5ին, թեմի
բոլոր եկեղեցիներում հոգեհանգիստ
կատարուի Թիւրքիայի անմեղ հայ
զոհերի համար և շաբաթը երեք ան-
գամ հսկումն ու մաղթանքը: »

ԱՄԵՆ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆԻ ԴԻՄՈՒՄՆԵՐԸ

Ամեն. Իգմորիկոսի Ս. Պատրիարքը
նոր դիմումներ արած է գեապանե-
րին, թախանձանքով պաշտպանու-
թիւն խնդրելով օրհասական վիճակի
մէջ տառապող իր ժողովրդի համար:

Դեապաններին գանգատած է թէ
Սուլթանի նախարարները կը մերժեն
զինք ընդունիլ իրենց ինքն չէ հա-
մաձայնած Հայերի վարմունքը դա-
տապարտող միջոցառման հանելու:

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԿԻԱՆԻ

Կ.պոլիս, 8/20 նոյ. 95

Ոստիկանութեան նախարար Նա-
զըմ փաշան Սուլթանէն առած հրա-
մանին համեմատ սկսած է իրեն մօտ
կանչել բոլոր Հայ և Թուրք լրագրա-
պետները՝ խօսիլ պատուիրելով որ
ժողովուրդը հանգաբանեցնելու և ի-
րարու հետ բարեկամացնելու յօդ-
ուածներ հրատարակեն:

Տասնեակ հազարաւոր Հայեր ընա-
ջինջ ընելէ ետք, հիմա ալ եւր կուզեն

որ անյիշալար գտնուին քուհաշուինք
իրենց հետ:

Չեմ կարծեր որ մեր բարեկա-
մութեանը կարօտելուն համար սկսած
է Սուլթանը այս անգամ ալ այս մի-
ջոցին դիմել բայց կը հաւատամ որ
եթէ ոչ Եւրոպայի ճշմունքները, դէթ
Եւրոպական թերթերու հրատարա-
կած սպառնական յօդուածները սա-
պած ըլլան որ Սուլթանը վերջապէս
փափաք կը յայտնէ որ Հայը հաշտուի
Թուրքին հետ:

Բայց շատ ուշ մնացած չէ՞. ալ
Հայուն ամօթ ըլլալէ աւելի մեղք չէ՞
որ Թուրքին հետ հաշտուի: Հոս գա-
ւառացիներու հետ ապրող մը կրնայ
դիտնալ թէ Հայաստան ի՞նչ վիճակի
մատուցեցաւ:

Խառնեցու մէջ լացն ու կոծը ան-
պակաս է. կարծես գաւառներու մէջ
գտնուող մայրերուն ու քոյրերուն ող-
բին արձագանքն է որ հոս խառնեցու
մէջ դուրս կը թռի գաւառացիներու
բերնէն:

Այժմ Հայուն երկու բան կը մնայ
ընել. կամ բոլորովին բնաջինջ ըլլալ
և կամ ազատ ապրիլ. ինքն ըլլալ տէ-
րը իր պատուին, իր կեանքին ու իր
ստացուածքին:

Հայագրի այս վիճակին մէջով բարե-
կամ ըլլալ ուզէ Թուրքին, նա Հայ
չէ, նա մի գաւառացի է:

Երբ հազարաւոր քոյրերն ու եղ-
բայրները ջարդուեցան, պղծուեցան,
բանտարկուեցան ու սպաննուեցան և
ատոնց փոխարէն ելլալ Թուրքին հետ
հաշտուիլ. — Չէ՞ եթէ մենք յանձն
առնենք այդ ստրկութիւնը, այն ատեն
մեր նահատակներու հոգիները պիտի
բողբեն և իրենց ուրուականներ մեր
աչքին առջեւ պիտի կանգնին, մեզ
ալ մասնակցութեամբ խղճի խայթե-
րու:

Մենք կը ներէինք, եթէ բոլոր
կոտորածը պարզամիտ թուրք խու-
ժանին գրգռութենէն յառաջ եկած
ըլլար. բայց չէ. Թուրքիոյ անգութ
(և ըստ Հոշրիւի « ճէլլատ ») կայս-
րը ինք նստած Եւրոպայի պալատին
մէջ հեռագրին գլուխը, անձամբ կը
հրամայէր գաւառներու վալիներուն
որ Հայերը ջարդեն, կեղեքեն, կործա-
նեն ու կողոպտեն:

Բայց եթէ ցաւալի կէտ մ'ալունքիք,
այն է թէ մեր մէջ տակաւին չեն պակ-
սած բոլորովին այնպիսի եկեղեցական

ներ, որ այս վիճակին մէջ իսկ Թուր-
քին գործիք ըլլալու ստորնութիւնը
յանձն առած են:

Պարտիզակցի վահան վարդապետ
Մինասեան այս շաբաթ օր Լոյս ա-
նուն թերթ մը հրատարակելու ար-
տօնութիւնն առաւ, որով պիտի ջանայ
Հայուն համոզել որ Թուրքին հետ
հաշտուի:

Ամօթ, հազար ամօթ այն Հայուն
որ 40 փարան փոխանակ աղքատի մը
տալու, ինքն իսկ իր փողովը կապա-
կանէ իր միտքը, իր սիրտը և իր հո-
գին, միեւնոյն ժամանակ իր փողն ալ
լեցնելով մի այնպիսի վատ եկեղեցա-
կանի գրպանը, որմէ կը պարպուի
գինեւոտներու մէջ:

Օտար տէրութիւններու դեսպան-
ները որ խաբեցին միամիտ Հայ ժո-
ղովուրդը թէ « վախու բան չը
կայ, իրենց այցեատմանը միջոցով
և ոչ ոք իրենց պիտի դպչի », այսօր
անտարբեր կեցեր են երբ իրենց այդ
այցեատման ունեցող բոլոր Հայերը բան-
տին մէջ, Հիւսէյնի ու Նազըմի բիրտ
հրամաններուն տակ, չարչարանքի են.
թարկուած են:

Հաւատացէ՛ք, ազնիւ ընթերցող,
առանց չափազանցութեան 2,000ի
չափ Հայ այսօր Պօլսոյ բանտը կը լեց-
նեն և ամենքն ալ մասնաւոր խցիկնե-
րու մէջ. չի կարծուի սակայն թէ մա-
քուր խցիկներ, այլ ախոռին մէջ պղծ-
տիկ բաժանումներ, որոնք աղբի ու
աղտի մէջ կը լողան:

Երբեմն եկեղեցիներն ապառա-
նած բոլոր Հայերը հիմա հոգ են, ու-
տիկանութեան բանտը:

Չեմ գիտեր թէ ինչո՞ւ հաւատք
ունեցանք այդ դեսպաններու թարգ-
մաններուն վրայ և ինչո՞ւ իբր մարտի-
րոս հոն եկեղեցիներուն մէջ չլար
գուեցանք ու այսօր ամենքնիս ալ
բանտին մէջ, հայրենիքի ազատութիւն
պահանջելէ աւելի, անձի ազատութիւն
կը խնդրենք:

Երէկ բանտէն դուրս եկաւ Հայ
յեզափոխական մը, որ սոսկալի կեր-
պով կը պատմէ թէ ի՞նչպիսի տառա-
պանքի մատուցած է հոն Հայը, Հար-
ցաքննութիւնն ընդհանրապէս դիշ-
բը կը կատարեն, կըսէ, ահա ինչ ու
անխնայ ծեծի տակ:

Բանտին մէջ գտնուողներէն մէկ
քանին որ շարչարանքի դիմանալու
անկարող եղած են, սկսած են բոլոր

ճանօթնին մատնել, այնպէ՞ս որ եկե-
ղեցիներն ապաստանածները փողոցը
քայլած միջոցին կը բռնուին ու կը
բանտարկուին:

Տրապիզոնէն եկած նամակ մը կը-
սէ թէ « Տեղւոյս Առաջնորդական տե-
ղապահ Տ. Վահան քահանան պատե-
ւազմական ատենը մահուան դատա-
պարտեց: »

Առջի շաբթու Պօլսոյ հասնող կար-
նոյ ֆրանսական հիւպատոսին նախըն-
թաց օր մէկ քանի լեզուագէտ կար-
նի յինքն այցելութեան երթալով տե-
ղեկութիւն պահանջեցին իրենց հայ-
րենիքին վրայ:

Հիւպատոսը շատ յուզուած պատ-
մեր է թէ կարիքն մինչեւ Տրապիզոն
գտնուող ճամբուն վրայ հարկաւոր
գիւղեւորներ հանդիպած է. նոյնպէս կը-
սէ « Բոլոր ճամբուս վրայ գտնուող
գիւղերուն մէջ Հայ էրիկ մարդ մը
չտեսայ, բոլոր կիները եկած պաշա-
րեցին կառքս, ամենքն ալ մերկ ու
բոկոտն: Իրենց լեզուն չէի հասկնար,
բայց իրենց սղբն ու կոծը կը զգաց-
նէր ինձ թէ օգնութիւն կ'աղաղակէին,
բազկատարած կը պօռային ու կ'ար-
տասուէին: Վա՛յ ինձ որ այդ տեղերէն
անցայ: »

Վանի առաջնորդարանէն եկած
նամակ մը օգնութիւն կը խնդրէր
Աղդ. պատրիարքարանէն, որպէս զի
սովեալներուն հաց հասցնելու ջանայ.
կըսէ թէ հացին քիչօն մինչեւ 3 զրուշ
բարձրացած է:

Պատրիարք Սրբազանի հրաւերին
վրայ սովեցող յանձնաժողովը իր պա-
հաստի գումարը տրամադրելի ըրաւ
սովեալներուն հասցնելու և արդէն
կարեւոր գումար մը հասցուց վան:

Պօլսոյ թաղերուն բնակիչները ա-
հաբեկ, շատեր իրենց տունները թո-
ղած փոխադրուեցան Բերա, կարծե-
լով որ հոն մի քիչ ապահով կրնան
ըլլալ եթէ երկրորդ կոտորած մը
վայելէ Պօլսոյ: Բոլոր Բերայի տու-
ներուն վարձքերը կրկնապատկուե-
ցան:

Թերիմ հրատարակուող թերթիւն
անուն թերթ մը, որուն մուտքը Պօ-
լսոյ ներքին է, ժամանակէ մը ի վեր
Հայոց խնդրին վրայ հեղեօրէն կը
գրէր. սակայն երէկուան հասած թի-
ւը իր ամբողջութեամբը Հայոց նուի-
րած էր և մեծ գովեստով կը խօսէր
Հայոց ընդունակութեան վրայ. կըսէ

— Բաղէշի միսիոնարները, Բ. Դուռն Տ. Թըրքի արած պահանջին ըստ, ոստիկանների ուղեկցութեամբ ողջ առողջ մեկնած են Երուսա-

1056. 565.

ընելու. ապա թէ ոչ, ես ալ գիտեմ որ արտաքին գործերին նախարար մը ուրիշ սեւէ անձէ աւելի պարտաւոր է լռութեան առաքինութիւնը սիրել և անոր արժէքը գիտնալ :

Մանկեքը Կարտիւսն անգլիական լրագրի Լոնտոնի թղթակիցը՝ որ թերեւս տակաւին Տ. Ճօրճ Բըսէլն է, Բողաքիի նախարարութեան ներքին գործերի պետական ենթաքարտուղարը, Լորտ Սալզբըրիի վերագրեալ ճառին առթով հաղորդած է հետեւեալ հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւնը որ բաւական զարմանալի կերեւի :

« Երեքշաբթի դիշեր Պրայթընի մէջ, կը գրէ թղթակիցը, Լորտ Սալզբըրիի ամբողջովին չկարգաց Սուլթանի պատգամագիրը : Առաջին մասը կարգաւէն յետոյ կանգ առաւ և այնուհետեւ վերջին մասը միայն կարգաց ամբողջովին որ հայկական բարենորոգումներին կը վերաբերէր : Ինձ կը հաւատան թէ չկարգացումը մասին մէջ Սուլթանը առաջարկած է եղեր որ բարենորոգումները պէտք եղածին պէս դորձադրուէն յետոյ այցելութեան երթայ Լոնտոն և թէ՛ փափաք յայտնուի, եւրոպական ուրիշ մայրաքաղաքներն ալ : Այդ այցելութեան նըպատակը պիտի լինի եղեր եւրոպական մեծ պետութիւններին հետ մի կատարեալ համաձայնութիւն գոյացունել օսմանեան կայսրութեան ապագայ վարչութեանը նկատմամբ : »

— Փարիզի թաւն լրագիրը մի առաջնորդող յօդուած գրելով Սուլթանի վերոյիշեալ նամակին նկատմամբ կըսէ թէ « Այս Արեւելեան խնդիրը տարօրինակ և անակնկալ զարմանքի նիւթեր կը հայթայթէ մեզ : Կարծես թէ « Հազար ու մէկ զիշերներ »-ի պատմութիւններն սկսեք են իրականանալ զիւրանագիտութեան սովորական յարաբերութիւններին տեղ : Այն հին փամանակներէ ի վեր երբ Հարունէ-Բաշիտ խալիֆան իր հաւատարիմ Եպարքոս Ճաֆարի և իր խափշիկ գերի սոսկալի Մէսրուրի հետ Պաղտատի փողոցները կը պտըտէր ժողովրդի վիճակը հասկնալու համար, չէր տեսնուած բնաւ որ միւսլիմանները պետը ընտանեալ յարաբերութեան մէջ մտնէ հրապարակաւ մի պարզ մահկանացուի հետ և որ աւելի գէշն է, մի անհաւատի հետ, ինչպէս ըրաւ Սուլթան Համիտ ինք ուղղակի մի նամակ գրելով Լորտ Սալզբըրիին : Միշարք պատերազմիկները և աշխարհակալները ժառանգորդը, մի ընդարձակ կայսրութեան վեհապետը խոնարհեցր է Լորտ Սալզբըրիին մի նամակ գրելով անոր գրոշխան կոչում անել և իր վրայ եղած տմբատանութիւններէ դէմ ինքզինք արդարացունելու ջանալ, իր անձի վրայ ջատագովութիւններ կարգադրել և խոստումներ անելով : Արդարեւ սըրտաշարժ է իր այդ վիճակ : Բայց ան խուսափելի հետեւանքն է այն կոռու վարական գրութեան որ Բ. Դրան

կառավարութեան տեղ պալատի ամենակարողութիւնը հաստատած է և որ Քեամիլ փաշաները պաշտօնանկ անելով և Մեծ Եպարքոսի իրաւասութիւնները ջնջելով, Սուլթանին և ուրիշներին միջեւ յարաբերութեան մի միջնորդ չէ թողուցած և ամեն պատասխանատուութիւն ծանրացած է Սուլթանին վրայ միայն : »

ՄԵԾ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Նախորդ թուով յայտնած էինք որ Կոստանտնուպոլիսէ կոմսը առաջարկած էր թէ Կ.պօլսի դեսպաններին արտօնութիւն տրուի որ ծանր դէպքեր պատահած ժամանակ իրար հետ համաձայնութեամբ պէտք եղած որոշումները տան, առանց իրենց կառավարութեան հրամանի սպասելու : մինչդեռ Ռուսիա կարծիք յայտնած էր որ դեսպաններն ինքնագլուխ որոշումներ տալու չարտօնուին, այլ կառավարութիւններն իրենց մէջ նախապէս բանակցելով որոշեն համաձայնութեամբ և անոր համեմատ մանրամաս հրահանգներ տան իրենց դեսպաններին : Այդ փոքրիկ անհամաձայնութիւնն ալ վերջացեր է այժմ, բոլոր տէրութիւնները նկատի առնելով որ հեռագրին շնորհով հաղորդակցութիւններն այնքան դժուարացած են այժմ որ մի անակնկալ ծանր դէպք պատահած ժամանակ թէ՛ կառավարութիւնները կրնան արագօրէն հաղորդակցիլ իրար հետ և թէ՛ կրնան շուտով հրամաններ ղրկել իրենց դեսպաններին : Հետեւապէս Ռուսիայի յայտնած կարծիքին համեմատ, բոլոր տէրութիւններն ալ ընդունեն են որ նախապէս կառավարութիւններն իրենց մէջ բանակցելով որոշումներ տան երբ ծանր դէպքեր պատահին Արեւելքի մէջ և ոչ թէ Կ.պօլսի դեսպաններն արտակարգ իրաւասութիւններ տրուին :

— Հինգ մեծ պետութիւններ Լոնտոն գտնուող դեսպաններն անցած չորեքշաբթի օր Անգլիայի արտաքին գործերի նախարարութեան պաշտօնատունը հաւաքուելով խորհրդակցեցան Արեւելքի գործերին վրայ : Միացեալ Նահանգների դեսպան Տ. Պաշարտ աշխարհայ գտնուեցաւ ժողովին : ատկէ կը հետեւցունէ Տէյլի Քրօսկիք լրագիրը թէ Ամերիկեան մեծ Հանրապետութիւնն ալ Արեւելեան խնդրին մէջ կապուած է եւրոպական տէրութիւնները համաձայնութեանը հետ :

— Վաշինկթընէն կիմացունեն թէ շուտով ծանրայ կենէն « Միլիտարիս » յամաւորակը, Արեւելքի ջուրերն երթալով միանալու համար « Սան-Յրանսիս » և « Մարսիլիտ » շոգենավներն :

— Անգլիական դեսպան Սըր Ֆիլիք Բըրրի նոյ. 23ին հասեր է Կ.պօլս : Փարիզէն մեկնելէ յետոյ, Վիեննա ալ մէկ օր մնալով երկարօրէն անսակցեր է Կոստանտնուպոլիսէ կոմսին հետ և Արեւելեան խնդրին նկատմամբ 6

տէրութիւններին մէջ բանակցութիւններ ինքնաձեռնութեանը համար մասնաւոր շնորհակալութիւն յայտնել է իրեն լորտ Սալզբըրիի կողմէն :

Վիեննայի անգլիական դեսպան Սըր Էտմընտ Մոնտոն մի ճաշկերոյթ տուեր է Սըր Ֆիլիք Բըրրիին ուր հրաւիրուած լինելով նաեւ արմատական դեսպան Էօլէնպուրի կոմսը և օսմանեան դեսպան Ղալիպ պէյը, իրար հետ տեսակցեցին :

Կըսուի թէ Սըր Ֆիլիք Բըրրի Անգլիայի թագուհիին կողմէն ինքնագիր մի նամակ տարած է Սուլթանին, թէեւ լրագիրներէն ոմանք ալ կը հերքեն այդ լուր :

— Հունգարական Երեսփոխանական ժողովին մէջ նոյ. 21ին երեսփոխան Տ. Հէֆիի արած մի հարցապնդման պատասխանելով Հունգարիայի նախարարապետ Պարոն Պանֆի հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ :

Այժմ յարմար ժամանակը չէ թիւրքիսի դէպքերին վրայ մանրամասնօրէն վիճաբանելու : Այդ դէպքեր բաւական ապացուցին արդէն թէ պէտք է որ տէրութիւնները օսմանեան կառավարութեան ուղղութիւնը հրաւիրեն Անատոլիայի խառնութիւններէն ծագելիք վտանգներին վրայ և հակոցունեն թէ ստիպողական է միջոցներ ձեռք առնել քրիստոնեայ հպատակները պաշտպանելու համար :

Տէրութիւնների գործողութիւնը յաջող արդիւնք ունեցաւ : արդարեւ կերեւի թէ թիւրք կառավարութիւնը հաստատ զիտաւորութիւն ցոյց կուտայ հանգարտութիւնը վերահաստատելու և այդ նպատակով արդէն չարժան մէջ դրած է կայսերական զօրաբանակէն կարեւոր մաս մը :

Կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ մեծ տէրութիւններին մէջ որոնք որոշած են գործերի նախկին վիճակը (ըսթաթիս քօ) պահպանել Արեւելքի մէջ :

Աւստրո-Հունգարական նաւատորմէն նաեւ հրաման ստացան Արեւելքի ջուրերն երթալու, կը յուսացուի և կարելի է վստահել թէ Աւստրո-Հունգարիայի գործողութիւնը, որին միացած են բոլոր տէրութիւններն առանց բացառութեան, փափաքուած արդիւնքը պիտի ունենայ :

— Վանի պաշտօնանկ Նահանգապետ Պահրի վաշալին Հալէպի նահանգին ղեկնորդական հրամանատար Նըշանակուելուն լուրը հաստատուած է : Հետեւապէս դեսպաններէն ոմանք, մասնաւորապէս անգլիական դեսպանատան գործակալաւոր Տ. Հէրպէրթ, Բ. Դրան աղագարարած են որ մի այդպիսի անձի պաշտօնավարութեան հետեւանքներին համար զինք պատասխանատու կը համարին :

ԹԻՒՐԿ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կ.պօլսէն կիմացունեն անգլիական լրագիրներին որ Սուլթանի պալատի պահպան զօրքերէն 10 Առնաուուաններ մահի դատաւարարուել են, 100ի չափ սոփտաներ քաղաքներ և Հայերի պատրիարքարանին ձօնակայքը զօրքեր տեղադրուել են :

— Կ.պօլսի Ամմաթիա թաղին մէջ յերեսփոխական յայտարարութիւններ փակ-

ցուած էին որով ստիպուեցան Հայերէն ոմանք իրենց խանութներ փակել : Վեց պետութիւնների դեսպանների թարգմանները Բ. Դուռէն պահանջեցին որ պահպանութեան մասնաւոր միջոցներ ձեռք առնուին : Թիւրք կառավարութիւնը պաշտօնապէս յայտարարեց որ դրամական վարձատրութիւն կը լինի անոր որ այդ յայտարարութիւնների հեղինակները կը յայտնէ :

— Յայտնի է մեր ընթերցողների որ վեց պետութիւնները խնդրած էին Բ. Դուռէն որ իրենց դեսպանատուներին յատկացուելու համար մէկ մէկ պահակ շոգենաւի ալ Տարտանէլէն ներս մտնելուն ֆէրման տրուի :

Նոյ. 25ին Կ.պօլսէն եկած հեռագիրը կիմացունէ թէ Բ. Դուռէն մինչև այժմ դեռ չէ տուած այդ ֆէրման, առարկելով թէ ժամանակը յարմար չէ : Թէ ինք կարող երաշխաւորել ոչ միայն օտարականների այլ և իր հպատակ քրիստոնեայների ապահովութեանը (!) և թէ նոր դրահաւորների Կ.պօլսի մուտքը պիտի ծառայի միայն Հայերին մէջ նորէն դրագուծիւն ձգելու որ հազիւ թէ հանգարարած այժմ :

— Կ.պօլսի Ամերիկեան դեսպան Տ. Թըրըլ Բ. Դուռէն թոյլտուութիւն խնդրեց է « Մարսիլիտ » շոգենաւին նեղուցներէն ներս մտնելուն, բայց Դուռէն մերժեց է, առարկելով թէ « Մարսիլիտ, որ 2000 տակաւաշափ տարողութիւն ունի չափազանց մեծ է :

— Սթէնքի օսմ. դեսպան Շաքիր փաշան պաշտօնանկ եղած և իրեն յաջորդած է Ասիմ պէյ որ Պուտարէշթի մը ընդհանուր հիւպատոս էր : Այդ պաշտօնակուցիւնը զարմանք պատճառած է և կը վերադրուի Ռիֆաթ փաշան նախկին Սպարքոս Սայիտ փաշայի դէմ ունեցած հակառակուսեանը որի եղբայրն է Շաքիր փաշա :

ՎՐԻՊԱԿ

Նախորդ թուի 4րդ երեսի 26րդ տողէն մինչև 30րդ տողը սապէ պէտք է լինէր. « Ռուսիա ամենէն աւելի ստիպողական կերպով փափաք յայտնած է որ Հայաստանի մէջ տիրող խառնակութիւններին վերջ տրուի և տէրոշքիւնները համաձայնութեամբ գործեն : » Ստորագծուած բառերը ստղծական սխալմամբ դուրս ձգուել են :

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Նոյեմբեր 1/13էն 14 լուսնալու գիշերը Նէւա գետը սաստիկ յորդեղով թէրապուրի մի քանի թաղերը ողողեց : Տուները և խանութները ստորերկրեայ կերպով ընկողներն ստիպուեցան զլէրանց դուրս փախչիլ :

— Նգիպտոսի նախորդ նախարար պետ Նուսրի փաշա մի քանի շաբաթ Նգիպտոսը կը թողու, իր ընտանիքը մէկտեղ Պրանսա գալով ձմեռը Բան աջուներու համար :

— Ռուսիայի Չարի նորածին աղջկա Օլկա մեծ դքսուհիի մկրտութեան հաղթանակ տարուեցաւ երէկ Չարսքօք : Այս օր մէջ : Կնքահայր եղած էին Տանիմար քան թագաւորը, Հէսի մեծ դուքսը : Վլ. Խիմի մեծ դուքսը : Կնքամայր եղած էին Ռուսիայի մայր կայսրուհին, Անգլիայի թագուհին, Ալմանիայի մայր-կայսրուհին և Յունաստանի թագուհին :

Չարսէին ինք անձամբ կաթ կուտ աղջկանը : Մայրն ու զաւակը առողջ փոխակի մէջ են :

Le Gérant : François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie et Papeterie du Midi
Allées de Mélihan 44.